

- A. Què és una oració exclamativa: propietats semàntiques, propietats sintàctiques i falses exclamatives (secció I, II i III)
- B. Proposta d'anàlisi: les interrogatives en LSN, el *que* exclamatiu, el doble trasllat i l'operador de grau (seccions IV, V, VI, VII i VIII)
- C. Vies de recerca (secció IX)

➤ **TESI:** Les oracions exclamatives en català són sintàcticament diferents de les interrogatives. En concret, els mots *qu* interrogatius tenen com a fita de moviment *Espec,T*, mentre que els exclamatius aterren a una projecció superior, que convencionalment denominem *SX*. Aquest doble trasllat es justifica per la necessitat de comprovar el tret [g] de X^0 i es motiva per l'existència de la partícula *que*, una marca de concordança amb l'operador de grau *tan*.

I. Objecte d'estudi

(1) Quines coses tan absurdes que diu el Josep Maria!

- a. *Quin-*
- b. *Tan*
- c. Adjectiu escalar
- d. *Que*

○ *Fora de l'estudi*

- (2) a. Que n'és de mentider en Marià!
b. Que mentider que és en Marià!
c. Com és de mentider en Marià!
d. Com/quant menteix en Marià!
e. Com menteix de malament en Marià!
f. Que malament que menteix en Marià!
g. Les mentides que diu en Marià!
h. És sorprenent quines mentides que diu en Marià!
i. És sorprenent les mentides que diu en Marià!
...

II. Propietats de les exclamatives

○ *Grau extrem* (ELLIOTT 1974, GRIMSHAW 1979)

- (3) a. *Quines eleccions tan inexistents que hi ha hagut a Cuba!
b. Quines eleccions tan manipulades que hi ha hagut a Ecuador!
- (4) a. *Quin huracà tan relativament / ordinàriament fort que ha arrasat Jamaica!
b. Quin huracà tan extremadament / increïblement fort que ha arrasat Jamaica!

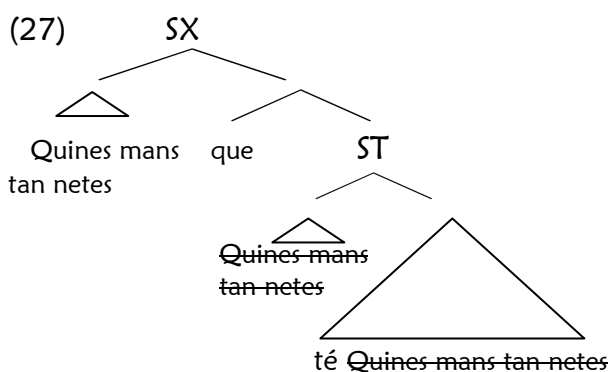
- **Factivitat** (KIPARSKY i KIPARSKY 1970)
 - (5) Ja sé com és de mentider en Marià (ambigua)
 - (6) Ja sé com és d'*extremadament* mentider en Marià (només exclamativa)
 - (7) a. *No sé quines coses *tan* absurdes *que* ha dit en J.M.
b. És increïble quines coses tan absurdes que diu normalment en J.M.
c. No sé quines coses ha dit en J.M.
 - (8) A: Que n'és d'alt en Pau!
B: (#)Un metre noranta.
 - (9) A: Com és d'alt en Pau?
B1: Extremadament alt.
B2: #Que n'és d'alt!
- **Selecció dels mots qu** (Elliott 1974)
 - (10) a. *Qui ha convidat la Isabel!
b. *Què portes per menjar!
c. *On viu en Batman!
d. *Quan has arribat!
e. *Per què ha plorat la Magdalena!
 - (11) a. Quina gent tan ben vestida que ha convidat la Isabel!
b. Quines exquisideses que portes per menjar!
c. En quina cova tan amagada que viu en Batman!
d. A quines hores que has arribat!
e. ?Per quins motius tan absurds que ha plorat la Magdalena!
- **Presència de la partícula que** (RADFORD 1982 i ZANUTTINI i PORTNER 2000)
 - (12) a. Quines coses tan absurdes **que** diu en J.M.!
b. Que absurdes **que** són les coses que diu en J.M.!
c. Les coses **que** diu en J.M.!
d. **Que** n'és de mentider en Marià!
 - (13) a. *Qui que ha convidat!
b. *Què que portes per menjar!
 - (14) Com (*que) ha parlat en Josep Lluís!
 - (15) Què (*que) no hauria acceptat de bon grat!
- **No inversió** (ELLIOTT 1974)
 - (16) a. What lovely teeth you have, my dear!
b. *What lovely teeth do you have, my dear! (ELLIOTT 1974)
 - (17) a. Wie riesig die ist!
com gigantesc ella és
'Que n'és de gigantesca!
b. Wie riesig ist die! (D'Avis 2002)

- (18) a. *Quina gent tan ben vestida que la Isabel ha convidat!
 b. *Quines exquisideses que tu portes per menjar!
 c. *Quina gent la Isabel ha convidat?
 d. *Quines exquisideses tu portes per menjar?
- o **Absència d'exclamatives subordinades totals** (ELLIOTT 1974)
- (19) *És increïble si ha guanyat el concurs (o no)!
- o **Absència de noms que seleccionin exclamatives** (BOSQUE 1984)
- (20) a. És un misteri com els van rebre
 b. És un crim com els van rebre
- (21) a. El misteri de com els van rebre
 b. *El crim de com els van rebre

III. Falses exclamatives

- (22) a. ¡Oh! ¡Què veig!
 b. ¡Reno! ¡Amb qui surts! No t'estàs de res. (BRUCART i RIGAU 2002)
- (23) a. #Què has trencat?!
 b. #Amb qui t'has barallat?!
- (24) a. Quina vaixella tan cara que has trencat!
 b. Amb quins guerrers tan forts que t'has barallat!
- (25) a. Des del dia que us vau casar ¿quan t'ha dit res agradable?
 b. ¿Qui té la més remota idea del que està passant?
 c. ¡Què sap ell de les històries de ningú! (ESPINAL 2002)
- (26) *Quines coses que sap ell de les històries de ningú!
- (27) a. El majordom no sap què has trencat
 b. L'àrbitre no sap amb qui t'has barallat

IV. Resum de la proposta d'anàlisi

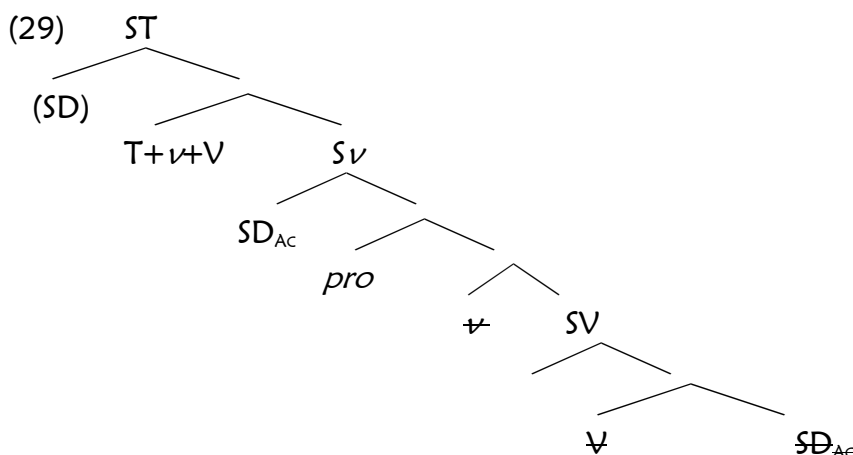

(28)

Que alts que són!	Che alto che l ze!	iQué altos que son!
[_{SX} Que alts _i [_{X⁰} que [_{ST} t _i són]]]	[_{SC} che alto [[_C 0][_{SC} FACT [_C che] ST]]]	[_{Força} qué _i [_{Focus} t _i altos] _j [_{Tòpic} que son t _j]]]
Català	Paduà (Zanuttini i Portner 2003)	Castellà (Gutiérrez-Rexach 2001)

V. Espec,T acull els mots *qu*, però no el subjecte

- **Posició del subjecte:** el subjecte en les LSN com el català no comprova cas Nom → no ha de pujar a Espec,T → el subjecte preverbal no és fruit de trasllat des d'Espec,ν, sinó de fusió directa a Espec,T tal com ho faria un expletiu → els casos d'absència de subjecte preverbal no s'expliquen mitjançant l'existència d'un *pro* expletiu. En tot cas, el SD a Espec,T és coreferent amb un *pro* a Espec,ν (ROSSELLÓ 2000).

- Prova 1: el verb *quedar* en mallorquí admet una interpretació estativoquantificacional i una d'agentiva, però quan el subjecte és preverbal, només és vàlida l'agentiva.
- (30) a. Na Maria quedava a s'hospital
 b. Quedava na Maria a s'hospital
- (31) a. There remained three men in the room
 b. Three men remained in the room
- Prova 2: quan hi ha focalització o extracció d'un sintagma *qu*, aleshores són possibles totes dues interpretacions.
- (32) a. Na MARIA queda
 b. Qui queda?
- **Posició dels operadors:** Espec,Flex és una posició A' reducte d'operadors quantificacionals (entre els quals, operadors negatius i interrogatius) (VALLDUVÍ 1992).
 - Prova 1: l'ordre relatiu entre un subjecte i un DE és intercanviable, però no entre un operador quantificacional i un DE.

- (33) a. Els dolents l'empresa no els vol
b. L'empresa els dolents no els vol
c. Els dolents ningú (no) els vol
d. *Ningú els dolents (no) els vol
- (34) a. Els dolents qui no els vol?
b. *Qui els dolents no els vol?
- Prova 2: la distribució complementària entre mots *qu* i els altres operadors
- (35) a. Què₁ no regalen t₁ a ningú?
b. *Què₁ a ningú₂ (no) li₂ regalen t₁ t₂?
c. *A ningú₂ què₁ (no) li₂ regalen t₁ t₂?
- Prova 3: la possible coocurrència entre el complementador (a C⁰) i el mot *qu* interrogatiu
- (36) Pregunten **que** el ganivet₁ **on**₂ el₁ ficarà t₁ t₂
- Anàlisi: el mot *qu* resideix a Espec,Flex i el DE està adjuntat a SFlex
- (37) [_{SC} C [_{SFlex} SX₁ [_{SFlex} qu₂ Flex ... t₁ ... t₂ ...]]]
- **Fita dels mots qu**: la fita de moviment dels mots *qu* interrogatius en romànic és Espec,T i no Espec,C (BARBOSA 2001).
 - Motivació: no hi ha evidència de trasllat de Flex a Foc a les interrogatives de les llengües romàniques, contràriament al que passa amb les llengües germàniques.
 - a. Prova 1: a les llengües romàniques hi ha simetria entre oracions subordinades i principals (40), però a les germàniques no n'hi ha (41).
- (38) a. Quina cosa ha dit la Maria?
b. *Quina cosa la Maria ha dit?
- (39) a. Quina cosa va dir ahir? / a la televisió?
b. *Quina cosa ahir / a la televisió va dir?
- (40) a. (A) Qui ha matat en Guillem?
b. La Susanna m'ha preguntat (a) qui ha matat en Guillem
- (41) a. Who did Bill kill?
b. Sue asked me who Bill killed
- b. Prova 2: si les llengües germàniques i les romàniques es comportessin igual, i admetem que en aquelles hi ha trasllat de V a C, és esperable que trobem l'ordre de mots Mot *qu* + Aux+ Subj + Verb, però no és així.
- (42) *Quina cançó ha en Lluís cantat?
- Propostes oposades
- (43) a. [_{SFoc} operador Q [_{Foc} Flex+V] [_{SFlex} t] ...]]
b. [_{SFlex} operador Q [_{Flex'} [_{Flex} Flex V] [_{SV} subjecte]]]]

VI. El *que* exclamatiu no és un complementador

- *Un SC complex* (VALLDUVÍ 1992 i RIZZI 1997)

(44) Pregunten **que** el ganivet **on** és

(45) a. Un uomo **a cui**, il premio Nobel, lo daranno senz'altro
b. *Un uomo, il premio Nobel, **a cui** lo daranno senz'altro

(46) a. ***A chi**, il premio Nobel, lo daranno?
b. Il premio Nobel, **a chi** lo daranno?

(47) (Mot *qu* rel) ... DE ... (mot *qu* interrogatiu) ... SFlex

o *Nucli de SX*

(48) En Joan diu **que** quines mans tan netes **que** té en Josep Lluís

(49) ... [_{SX} ... [_{X⁰} que [_{ST} ... té]]] (en Josep Lluís)

- Col·lecció de trets: PPA i [g]

VII. El sintagma *qu* fa dos trasllats A'

- Motivació del trasllat a Espec,T: PPA i [qu]
- Motivació del trasllat a Espec,X: PPA i [g]

(50) [_{SX} Quines mans tan netes [_{X⁰} que [_{ST} ~~Quines mans tan netes~~ té [_{SV} ~~Quines mans tan netes~~]]]]

VIII. *Tan...que*

o *Operadors sobre individus*

(51) **Qui**_i estima els **seus**_{i/vj} cosins? : lligament d'un pronom

(52) A **qui**_i creus que estimen t_i els **seus**_{*i} cosins? : efecte de creuament

o *L'operador de grau tan*

- Els adjectius escalars tenen a la seva estructura argumental un argument intern <g>
- L'operador de grau lliga la variable <g> (MATUSHANSKY 2002)

(53) a. *Quin gat simpàtic que he vist passar!
b. Quin gat tan simpàtic que he vist passar!
c. *Quin gat tan quadrúpede que he vist passar!

- Efectes de creuament

¹ Noteu que si haguéssim triat l'adjectiu *pelut*, aleshores l'oració encara hauria estat acceptable, en el benentès que la seva no seria la variable lligada per l'operador de grau. La interpretació de l'adjectiu seria de restringir la classe de gat. De fet, la frase podria ser: *Quin gat pelut tan simpàtic que he vist passar!* Recordem que si es lliguessin dues variables hi hauria una violació del Principi de Bijeció, però en aquest cas és clarament la variable de *simpàtic* la que lliga l'operador.

- (54) a. Quina taula barroca tan cara que s'ha comprat!
b. *Quina taula bonica tan cara que s'ha comprat!
c. *Quina taula tan bonica cara que s'ha comprat!
d. Quina taula tan bonica i tan cara que s'ha comprat!
- Incompatibilitat amb altres operadors
- (55) a. *Quin noi tan massa alt que he vist!
b. *Quin noi tan altíssim que he vist!

o ***Un element de concordança amb l'operador***

- (56) Queda **tant** per saber de les exclamatives **que** no ens les acabarem
- (57) a. Quin menú tan bo que has triat!
b. Quin menú tan bo has triat!
c. Quin menú que has triat!
d. Quin menú has triat!
- (58) a. *Quin menú tan bo que has triat?
b. *Quin menú tan bo has triat?
c. *Quin menú que has triat?
d. Quin menú has triat?

IX. Vies de recerca

- Trobar una explicació satisfactòria a les diferències en les restriccions d'extracció d'arguments entre interrogatives i exclamatives
- Establir els límits de la influència que té la semàntica i la pragmàtica en la bona formació de les exclamatives
- Desenvolupar l'estructura interna del sintagma *qu*
- Elaborar l'encaix de l'anàlisi sintàctica a la semàntica de les exclamatives
- Fer un estudi de la sintaxi dels fenòmens relacionats amb el grau
- Fer un estudi interlingüístic d'exclamatives tenint en compte els factors que s'han destapat aquí: posició del subjecte, naturalesa de l'operador de grau, presència d'un tret [g], etc.
- Definir amb precisió les propietats de *SX*
- Desenvolupar la hipòtesi que *ST* en català pugui ser una fase
- Estendre l'anàlisi als altres tipus d'exclamatives
- Establir el paper que poden tenir les exclamatives en la descripció de la cartografia de la perifèria esquerra

X. Conclusions

- Les oracions exclamatives denoten grau extrem i (consegüentment) són factives. Pel que fa a la sintaxi, típicament sols un subconjunt de mots *qu* són aptes per construir

exclamatives; no sembla que existeixin exclamatives totals subordinades; els noms no poden seleccionar exclamatives; és característica la presència del que sembla un complementador a les llengües romàniques, i les llengües germàniques exhibeixen la falta de la inversió pròpia de les interrogatives.

- Hem proposat una anàlisi que respecta en la mesura de les possibilitats un esperit minimalista i que segueix en termes generals els mecanismes de Chomsky (2000 i endavant).
- Hem defensat que els sintagmes *qu* exclamatius tenen Espec,T com a fita de moviment per comprovar el tret [qu] i que tot seguit fan un trasllat addicional a Espec,X per comprovar un tret denominat [g].
- La propietat sintàctica definitòria d'una exclamativa és la presència d'un operador de grau, que en el nostre cas és *tan*. A més, proposem que el *que* exclamatiu és un marcador de concordança, a banda de ser el portador del tret [g] que comprova el sintagma *qu*.

XI. Referències

- BARBOSA, P. (2001) "On Inversion in Wh-questions in Romance" dins: Hulk, A. i J. Y. Pollock (eds.) *Subject Inversion in Romance and the Theory of Universal Grammar*. Oxford: Oxford University Press. Pàg.: 20-59.
- BOSQUE, I. (1984) "Sobre la sintaxis de las oraciones exclamativas". Dins: *Hispanic Linguistics* 1.2: 283-304.
- BRUCART, J. M. i G. Rigau (2002) "La quantificació". Dins: J. Solà, J. Mascaró, M.R. Lloret i M. Pérez Saldanya (eds.) *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries. Pàg.: 1517-1589.
- CHOMSKY, N. (2000) "Minimalist Inquiries: the Framework". Dins: R. Martin, D. Michaels i J. Uriagereka (eds.) *Step by Step: Essays on Minimalist Syntax in Honor of Howard Lasnik*. Cambridge, MA: MIT Press. Pàg.: 89-156.
- D'AVIS, F-J. (2002) "On the interpretation of wh-clauses in exclamative environments". Dins: *Theoretical Linguistics* 28: 5-31.
- ELLIOTT, D. (1974) "Toward a grammar of exclamatives". Dins: *Foundations of Language* 11: 231-246.
- ESPINAL, M.T. (2002) "La negació". Dins: J. Solà, J. Mascaró, M.R. Lloret i M. Pérez Saldanya (eds.) *Gramàtica del català contemporani*. Barcelona: Empúries. Pàg.: 2727-2797.
- GRIMSHAW, J. (1979) "Complement selection and the lexicon". Dins: *Linguistic Inquiry* 10 (2): 279-326.
- GUTIÉRREZ-REXACH, J. (2001) "Spanish Exclamatives and the Interpretation of the Left Periphery". Dins: D'Hulst, Y., J. Roorick i J. Schroten (eds.) *Romance Languages and Linguistic Theory 1999. Selected papers from 'Going Romance' 1999, Leiden*. Amsterdam: John Benjamins.
- KIPARSKY, P. i C. Kiparsky (1970) "Fact." Dins: M. Bierwisch i K. E. Heidolph (eds.) *Progress in Linguistics*. La Haia: Mouton. Pàg.:143-173.
- MATUSHANSKY, O. (2002) Movement of degree / degree of movement. PhD dissertation. Cambridge, Mass: MIT Working Papers in Linguistics.
- RADFORD, A. (1982) "The syntax of verbal wh-exclamatives in Italian". Dins: Vincent, N. i M. Harris (eds.) *Studies in the Romance Verb*. London: Croom Helm. Pàg. 185-205.
- RIZZI, L. (1997) "The fine structure of the left periphery". Dins: L. Haegeman (ed.) *Elements of grammar*. Dordrecht: Kluwer. Pàg.:281-337.
- ROSSELLÓ, J. (2000) "A Minimalist Approach to the Null Subject Parameter". Dins: *CatWPL*, 2000, vol. 8, pàg.: 97-128.
- VALLDUVÍ, E. (1992) "A preverbal landing site for quantificational operators". Dins: *Catalan Working Papers in Linguistics* 1992: 319-343.
- ZANUTTINI, R. i P. Portner (2000) "The characterization of exclamative clauses in Paduan". Dins: *Language* 76: 123-32.